

باسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی
پیشگیری و کنترل جهانیگری آنفلوانزا با
تأکید بر بیماری آنفلوانزای نوع A
 H_1N_1 در مدارس، مجتمع‌های آموزشی،
مراکز شبانه‌روزی و تربیت‌معلم و
اردوگاه‌ها و کانون‌های
دانش‌آموزی کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و امور پزشکی

معاونت سلامت

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
معاونت پرورشی و تربیت بدنی

** مقدمه :

بیماری آنفلوآنزا در کنار بیماری‌هایی مانند طاعون، آبله و وبا پیوسته همه‌گیری‌های وسیع جهانی (پاندمی) ایجاد کرده‌اند. عامل این بیماری ویروسی است که قابلیت بیماری‌زایی در حیوانات مختلف و انسان را دارد و از خصوصیات ویژه ویروس تمایل به تغییرات مکرر در ماده ژنتیکی آن است که می‌تواند بطور خفیف و یا شدید ایجاد بیماری نماید و باعث تولید سوش جدیدی می‌گردد که برای سیستم ایمنی انسان کاملاً ناشناخته بوده و منجر به بیماری‌زایی و عوارض مرگ و میر فراوان و اپیدمی‌های گسترده و بطور حتم پاندمی خواهد شد. بر همین اساس برای آمادگی و مقابله با پاندمی شش فاز تعریف گردیده که فاز ششم یعنی ورود بیماری به مرحله خطرناک پاندمی (یا همه‌گیری جهانی) است.

آنفلوآنزای A علاوه بر سوش H_1N_1 یک سوش خطرناکی به نام H_5N_1 دارد که براساس پیش‌بینی محققین و ویروس‌شناسان در صورت بروز $\frac{1}{4}$ تا $\frac{1}{3}$ کل جمعیت جهانی دچار بیماری خواهد شد و ۱ تا ۵ درصد مبتلایان جان خود را از دست خواهند داد که در آن صورت حداقل ۱۶ تا ۱۶۰ میلیون نفر آمار تلفات انسانی خواهد بود.

از ویژگی‌های مهم این بیماری انتشار بسیار سریع از طریق ذرات آلوده معلق در هوا یا مستقر بر روی سطوح اشیاء و یا در محیط مرطوب است که لزوم مراقبت‌های بهداشت فردی و جمعی را بیش از پیش می‌نماید. هرچند براساس تئوریهای مطرح شده، گسترش اولیه ویروس (پاندمی) را در بخش‌های روستایی آسیا، خاورمیانه و آفریقا موردانتظار است اما با ظهور پاندمی ویروسی، طغیان‌های محلی در نقاط مختلف جهان اتفاق خواهد افتاد و هیچ کشوری نمی‌تواند از ورود این ویروس به داخل کشور جلوگیری نماید. (مگر با بستن کلیه مرزها و خطوط ارتباطی)

**** شرایط کنونی کشور :**

در حال حاضر و براساس اعلام سازمان جهانی بهداشت (WHO) ، این بیماری به فاز ۶ وارد شده و در مرحله جهانگیری و پاندمی قرار داد و با اعلام شرایط اضطراری ، خواستار اقدامات و اتخاذ سیاست‌های ملی و فراگیر کنترلی و بهداشتی کشورها شده‌است . بر همین اساس در کشور جمهوری اسلامی ایران و در سطح ملی برنامه جامع آمادگی مقابله با پاندمی آنفلوانزا با اهداف زیر طراحی و به اجرا گذاشته شده‌است .

**** هدف کلی طرح جامع ملی آمادگی مقابله با پاندمی آنفلوانزا :**

کاهش موارد ابتلاء مرگ و میر و عوارض ناشی از آنفلوانزا

**** اهداف اختصاصی :**

۱ - افزایش آگاهی دانش‌آموزان ، معلمان و مدیران مدارس در زمینه پیشگیری و مقابله با

آنفلوانزا

۲ - کاهش موارد ابتلاء مرگ و میر و عوارض ناشی از پاندمی

۳ - کاهش گسترش بیماری در کشور

۴ - حفظ و نگهداری سرویس‌های ضروری اجتماعی و فعالیت‌های حیاتی کشور

در این راستا کارگروه مقابله با بحران آنفلوانزا در سطح ملی زیر نظر رئیس‌جمهور محترم و به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور و عضویت وزرای ذی‌ربط و از جمله وزیر آموزش و پرورش تشکیل و کار خود را آغاز کرده و در سطوح استانی و شهر / منطقه نیز این کارگروه‌ها تعریف و ابلاغ شده‌است و تاکنون استراتژی‌های مختلفی را تعریف و مدون و به اجرا گذاشته‌است که طی آن این وزارتخانه موظف به وظایف زیر شده‌است :

۱ - آموزش دانش‌آموزان ، اولیاء و مربیان در خصوص رعایت موازین بهداشت عمومی ، با تأکید

بر موازین بهداشت فردی و جمعی جهت پیشگیری از آنفلوانزا

۲ - تهیه و تأمین اطلاعات و دستورالعمل‌های لازم برای مسئولان بهداشت مدارس

۳ - تعطیل کردن مراکز آموزشی در فاز ۵ و ۶ با توصیه و دستور قائم مقام تام‌الاختیار معاون اول

ریاست جمهوری در امور هماهنگی بین بخشی در پاندمی آنفلوانزای (FARVP)

۴ - بازگشایی مراکز آموزشی جهت استفاده از فضاهای فیزیکی آنها برای توسعه امکانات

درمانی به منظور بستری نمودن بیماران و ارائه سرویس‌های ضروری با درخواست وزیر بهداشت و
کمیته بحران کشور

۵ - تهیه و تدوین برنامه آموزشی براساس فازهای پاندمی جهت تداوم فعالیت‌های آموزشی با

استفاده از تکنولوژی‌های مناسب و کارآمد

۶ - برنامه‌ریزی جهت بهره‌برداری از توان دانش‌آموزان مقاطع دبیرستانی و بالاتر جهت شرکت

در فعالیت‌های بهداشتی

کارگروه مقابله با بحران پاندمی آنفلوانزا، دارای یک کمیته فنی است که دفتر سلامت و

پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش و معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان

و آموزش پزشکی در آن کمیته عضو می‌باشند و عهده‌دار بررسی‌های کارشناسی، فنی، مقدماتی و تهیه

دستورکار جلسات کارگروه ملی می‌باشند.

براساس برنامه جامع آمادگی و مقابله با پاندمی آنفلوانزا در استان‌ها و شهرستان‌ها نیز

کارگروه‌هایی بین سازمانی مقابله با بحران آنفلوانزا تشکیل و رؤسای سازمان‌های استان‌ها و مدیران

مناطق و نواحی آموزش و پرورش در سطوح استانی و شهر یا منطقه عضو ستادهای مذکور که زیر نظر

استانداران و فرمانداران محترم تشکیل می‌گردد می‌باشند.

با توجه به شرایط مذکور و اعلام همه‌گیری جهانی (پاندمی) آنفلوانزا و شیوع و انتشار بیشتر

این بیماری در فصول سرد سال (پائیز و زمستان) و با عنایت به بازگشایی مدارس در مهرماه که تراکم

بسیار انسانی را در مجتمع‌ها، مدارس و کلاس‌های درسی و کانون‌های تجمعی دانش‌آموزی را سبب

می‌گردد، احتمال جدی بروز طغیان بیماری با کانون اولیه مدارس و دانش‌آموزان وجود دارد، لذا

لازم است رؤسای محترم سازمان‌ها و مناطق و شهرستان‌ها با درک اهمیت موضوع و جدی‌تر تلقی

کردن خطر مذکور، اقدامات زیر را هرچه سریعتر و بدون فوت وقت انجام و نتایج را به دفتر سلامت

اعلام نمایند.

**** ساختار اجرایی :**

در این ساختار کمیته‌های اجرایی در سطوح مختلف کشوری ، استانی و شهرستان یا مناطق تعریف و سطوح انتظارات ستاد وصف تبیین گردیده است .

**** اعضای کمیته کشوری آموزش و پرورش :**

- ☉ معاون پرورشی و تربیت‌بدنی وزیر (رئیس کمیته)
- ☉ مدیرکل دفتر سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش (دبیر کمیته)
- ☉ مدیرکل بیماری‌های واگیردار وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- ☉ مدیرکل دفتر سلامت نوجوانان ، جوانان و مدارس وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- ☉ مدیرکل دفتر آموزش و خلاقیت پیش‌دبستانی و ابتدایی
- ☉ مدیرکل دفتر آموزش راهنمایی تحصیلی
- ☉ مدیرکل دفتر آموزش متوسطه ، نظری و پیش‌دانشگاهی
- ☉ مدیرکل دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای
- ☉ مدیرکل دفتر آموزش کار دانش
- ☉ مدیرکل دفتر ارتقاء علمی و منابع انسانی
- ☉ رئیس مرکز هماهنگی مراکز تربیت و آموزش‌کننده‌های فنی و حرفه‌ای
- ☉ معاون اجرایی سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس کشور
- ☉ معاون توانبخشی سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور
- ☉ مدیرکل حراست وزارت آموزش و پرورش
- ☉ مدیرکل روابط عمومی وزارت آموزش و پرورش
- ☉ سایر افراد مدعو بنا به ضرورت دستورکار جلسات و به تشخیص رئیس و دبیر کمیته

**** شرح وظایف کمیته کشوری :**

۱ - برگزاری جلسات منظم و بررسی پیوسته آخرین اخبار و گزارش‌های ذی‌ربط بیماری در

مدارس کشور

۲ - تبیین سیاست‌ها و خط‌مش‌ها و رویکردهای ضروری و فوری مقابله با بحران آنفلوآنزا در

مدارس کشور

۳ - تبیین و ابلاغ وظایف اولیه و تکمیلی کمیته‌های استانی و منطقه‌ای طرح مقابله با بحران

۴ - بررسی و تأیید بسته‌ها و پیام‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی تهیه شده ، متناسب با گروه‌های هدف

۵ - تعیین سرفصل‌ها و اهداف آموزشی و ارائه جداول و زمانبندی عملیاتی به استان‌ها

۶ - پیشنهاد تعطیل موردی و یا کلی مدارس و ارائه به وزیر محترم آموزش و پرورش جهت

اتخاذ تصمیم و ابلاغ به استان‌ها

۷ - بررسی موضوع انجام مرخصی‌های اختصاصی دانش‌آموزان و فرهنگیان با شرایط ویژه یا

بیماران خاص در هنگام شدت پاندمی و ارائه به وزیر محترم جهت اتخاذ تصمیم و ابلاغ به استان‌ها

۸ - نظارت بر عملکرد استان‌ها در عملیاتی کردن دستورالعمل‌های صادره و بررسی روند اجرای

برنامه‌های مقابله با بحران در مدارس کشور

۹ - برآوردهای مالی اجرای طرح و تأمین و پشتیبانی از سازمان‌ها و مناطق کشور

۱۰ - تعیین و اعزام گروه‌های تخصصی به استان‌ها جهت سرکشی به مدارس و بررسی لازم از

میزان موفقیت‌های استانی و منطقه‌ای طرح مقابله با بحران

۱۱ - تدوین و تنظیم تفاهم‌نامه‌های درون‌سازمانی و برون‌سازمانی موردنیاز اجرای مطلوب طرح

مقابله با بحران

۱۲ - اتخاذ سیاست‌های اطلاع‌رسانی دقیق ، صحیح و منطقی عمومی و جلوگیری از ایجاد

شرایط روانی کاذب و اضطراب‌آور اجتماعی

تبصره ۱: ستاد کشور در اولین جلسه جدول جلسات منظم راتدوین وبه اعضاء ابلاغ می‌نماید .

تبصره ۲: در اولین جلسه سخن‌گوی ستاد از میان رئیس و دبیر کمیته تعیین و تنها ایشان مجاز

به مصاحبه و اطلاع‌رسانی عمومی خواهدبود .

**** اعضاء كمیته استانی :**

- رئیس سازمان آموزش و پرورش استان
- نماینده استانداری
- معاون بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی استان
- نماینده صدا و سیما مرکز استان
- نماینده تربیت بدنی استان
- معاون آموزش و نوآوری سازمان
- معاون برنامه ریزی و توسعه مدیریت سازمان
- معاون پرورشی و تربیت بدنی سازمان
- رئیس سازمان دانش آموزی استان
- کارشناس مسئول سلامت و پیشگیری استان
- کارشناس مسئول انجمن اولیاء و مربیان استان
- مدیر نهضت سوادآموزی استان
- مدیر آموزش و پرورش استثنایی استان
- کارشناس مسئول سلامت نوجوانان ، جوانان و مدارس بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- مدیر گروه بیماری های بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- مدیر گروه آموزش سلامت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- مدیر گروه مرکز سلامت محیط و کار بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی
- مدیر گروه مرکز توسعه شبکه و ارتقاء سلامت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

**** شرح وظایف كمیته استانی :**

- ۱ - شرکت در جلسات استانی و منطقه ای و اجرای کلیه دستورالعمل های صادره ذی ربط
- ۲ - برگزاری جلسات منظم برای بررسی پیوسته آخرین وضعیت بیماری در استان و شهرستان (به ویژه در مدارس و مجتمع های آموزشی)

۳- اتخاذ سیاست‌ها ، شیوه‌ها و تصمیمات لازم و فوری و متناسب با شرایط استان و منطقه

تبصره : برگزاری اولین جلسه قبل از بازگشایی مدارس و ادامه جلسات براساس نیاز تشکیل

می‌گردد و گزارش آن به وزارتخانه‌های تابعه ارسال گردد .

۴- تهیه و تدوین بسته‌های هشدار ، آموزشی و اطلاع‌رسانی برای آموزش گروه‌های هدف و

توزیع کلاسی و دانش‌آموزی

۵- اجرای کارگاه‌های آموزشی برای مدیران ، کارکنان ، دبیران و آموزگاران ، دانش‌آموزان و

اولیاء آنان (مطابق با جدول زمانی پیوستی) که حداقل شامل سرفصل‌ها و اهداف آموزشی بهداشتی زیر

باشند :

سرفصل‌های آموزشی :

الف) آشنایی با بیماری و علائم بالینی آن

ب) راه‌های انتقال و کنترل

ج) مخازن ویروس و انواع ویروس آنفلوانزا

د) رفتارهای پرخطر و راه‌های اجتناب از آنها

ه) رعایت موازین بهداشت عمومی به‌ویژه بهداشت فردی و جمعی (به‌منظور پیشگیری از

ابتلای به بیماری)

و) ضرورت امتناع از حضور در تجمعات غیرضروری

ز) راه‌های پاک‌سازی و سالم‌سازی محیط و برقراری تهویه مناسب در فضاهای بسته

ح) تأثیر سفرهای درون و برون کشوری بر انتقال و واگیری بیماری ونحوه تعامل با مسافران در

خانواده و فامیل

ط) ضرورت اطلاع‌رسانی و خودداری از پنهان‌کاری موارد بیماری در خود و یا اعضای خانواده

و بستگان

ی) راه‌های کمک به کاهش اضطراب عمومی ، اندوه و پریشانی و تشویق و ترغیب افراد در

ادامه صحیح و سالم فعالیت‌های روزمره زندگی همراه با آسایش فکری (Mental Health)

ک) چگونگی تشخیص ، ارجاع و پی‌گیری موارد مشکوک و بیمار در مدارس

اهداف آموزش‌های بهداشتی :

آموزش‌های ارائه شده باید بتواند افراد شرکت‌کننده را برخوردار از رویکردها و رفتارهای بهداشتی زیر نمایند :

الف) افزایش آگاهی و دانش بهداشتی

ب) کمک به خودآگاهی افراد

ج) تغییر نگرش و رویکرد

د) تغییر در رفتار و اتخاذ تصمیم‌های صحیح بهداشتی

ه) تغییرات اجتماعی و محیط در نیل به اهداف بهداشتی و سلامت

تیسره : برنامه‌ریزی ، مدیریت و تأمین فضاهای آموزشی از وظایف آموزش و پرورش و تأمین محتوی و مدرس برای دوره‌های آموزشی سطوح پنج‌گانه مذکور در دستورالعمل از وظایف دانشگاه‌های علوم پزشکی است .

۴ - توجیه فوری رؤسای ادارات ، مدیران مدارس و مجتمع‌های آموزشی و مراکز تربیت‌معلم و شبانه‌روزی و مراکز خدمات بهداشتی و درمانی ، نسبت به شرایط کنونی و میزان خطر و لزوم رعایت و اجرای صحیح و دقیق کلیه دستورالعمل‌های صادره و عمل به وظایف محوله قانونی و انسانی

۵ - تعیین ، ابلاغ و نظارت بر اقدامات ضروری که لازم است در قبل از بازگشایی مدارس (وفق شرایط سازمان استان و مناطق مربوطه) توسط مدیران و عوامل مرتبط صورت پذیرد (بیان سطوح انتظارات در صف) که حداقل شامل اقدامات زیر باشد :

الف) بیان ضرورت اقدام عاجل در تعمیر و مرمت‌سازی فضای فیزیکی مدارس

ب) تأکید بر پیش‌بینی اعتبار لازم (از سرجمع اعتبارات جاری خود) جهت خرید و تأمین صابون مایع و مواد ضدعفونی ، بگونه‌ای که در همه حال سرویس‌ها از صابون مایع برخوردار باشند و بطور روزانه سرویس‌های بهداشت و حمام‌ها در مراکز شبانه‌روزی ضدعفونی گردند .

ج) اجرای دقیق و کامل جداول ابلاغی آموزشی و توجیهی

د) نظارت و مراقبت جدی بر بهداشت فردی و جمعی دانش‌آموزان و محیط

ه) گزارش فوری موارد ابتلا و آخرین وضعیت مدارس با رعایت سلسله مراتب به استان

وزارتخانه‌های آموزش و پرورش و بهداشت و درمان آموزش پزشکی

**** اعضای کمیته شهرستانی :**

- رئیس آموزش و پرورش منطقه
- نماینده فرمانداری
- مدیر مرکز شبکه بهداشتی
- نماینده صدا و سیما (در صورت وجود در شهرستان و منطقه)
- نماینده تربیت بدنی شهرستان
- معاون آموزش و نوآوری شهرستان
- معاون برنامه ریزی و توسعه مدیریت منطقه
- معاون پرورشی و تربیت بدنی منطقه
- مدیر سازمان دانش آموزی شهرستان
- کارشناس مسئول سلامت و پیشگیری شهرستان
- کارشناس انجمن اولیاء و مربیان شهرستان
- رئیس اداره نهضت سوادآموزی شهرستان
- رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی شهرستان
- کارشناس سلامت نوجوانان ، جوانان و مدارس شبکه بهداشت
- کارشناس بیماری ها شبکه بهداشت
- کارشناس آموزش سلامت شبکه بهداشت
- کارشناس مرکز سلامت محیط و کار شبکه بهداشت
- کارشناس مرکز توسعه شبکه و ارتقاء سلامت

**** شرح وظایف کمیته شهرستان :**

- ۱- برگزاری جلسات منظم برای بررسی پیوسته آخرین وضعیت بیماری در شهرستان (به ویژه در مدارس و مجتمع های آموزشی)
  - ۲- اتخاذ سیاست ها ، شیوه ها و تصمیمات لازم و فوری و متناسب با شرایط منطقه
- تبصره :** برگزاری اولین جلسه قبل از بازگشایی مدارس و ادامه جلسات براساس نیاز تشکیل

گردد .

۳ - تهیه و توزیع بسته‌های هشدار، آموزشی و اطلاع‌رسانی برای آموزش گروه‌های هدف و توزیع کلاسی و دانش‌آموزی

۴ - اجرای کارگاه‌های آموزشی برای مدیران، کارکنان، دبیران و آموزگاران، دانش‌آموزان و اولیاء آنان (مطابق با جدول زمانی پیوستی و سرفصل‌ها و اهداف مذکور در این دستورالعمل)

۵ - تعیین، ابلاغ و نظارت بر اقدامات ضروری مدارس

۶ - آماده‌سازی مراکز دانشگاهی و خدمات بهداشتی - درمانی جهت ارائه سرویس‌های لازم آموزشی بهداشتی - درمانی بویژه در اجرای کامل آموزش و پرورش و یا بررسی سریع موارد ارجاعی و پاسخ دقیق، شفاف و به‌موقع به مدارس و مراکز ارجاع‌دهنده

**** سطوح انتظارات در صف :**

باتوجه به اهمیت موضوع و فرصت باقی‌مانده از بازگشایی مدارس لازم است موارد زیر هرچه سریعتر در قبل از بازگشایی مدارس و در ماه‌های نخست سال تحصیلی انجام گردند :

◀ سالم‌سازی و مرمت عاجل فضاهای فیزیکی مدارس که حداقل شامل :

- انجام (ویا ترمیم و سالم‌سازی) شبکه لوله‌کشی صابون مایع در کلیه مدارس، مجتمع‌های آموزشی و مراکز شبانه‌روزی بگونه‌ای که هیچ مدرسه یا آموزشگاهی فاقد لوله‌کشی صابون مایع نباشد .

- مرمت و سالم‌سازی آبخوری‌های دانش‌آموزی

- مرمت و سالم‌سازی بوفه‌های مدارس و سالن‌های غذاخوری و رستوران‌ها در مراکز شبانه‌روزی

- مرمت و سالم‌سازی خوابگاه‌ها و آسایشگاه‌ها در مراکز شبانه‌روزی و رعایت تراکم استاندارد در این فضاها

- مرمت و سالم‌سازی سرویس‌های بهداشتی و حمام‌ها (در مراکز شبانه‌روزی) و برقراری سیستم تهویه مناسب

◀ پیش‌بینی و تدارک صابون مایع و مواد ضدعفونی و نظیف و پاک‌سازی روزانه سرویس‌ها ، آبخوری‌ها و حمام‌ها

◀ پیش‌بینی و سالم‌سازی سیستم بهداشتی دفع زباله (محیط و کلاس)

◀ نظافت و پاکسازی روزانه کلاس‌ها و سالن‌ها بوسیله عوامل خدماتی مدارس و مجتمع‌ها و

مراکز شبانه‌روزی

◀ لزوم رعایت تهویه کامل کلاس در حین درس و جلوگیری از مسدود کردن طولانی مدت

درب و پنجره‌های کلاس و عدم تهویه مناسب آن (لازم است درب و پنجره کلاس در طول مدت

برقراری کلاس آموزشی یا انجام آزمون، بطور متناوب - هر ۲۰-۱۵ دقیقه - برای مدت ۱۰-۵ دقیقه

باز و فضای آموزشی در معرض وزش طبیعی باد قرار گیرد.

◀ توجیه پیوسته دانش‌آموزان در عدم استفاده از وسایل شخصی یکدیگر و یا دست دادن و

روبوسی کردن و یا در آغوش گرفتن

◀ توجیه دانش‌آموزان بر همراه داشتن دستمال و استفاده صحیح از آن در هنگام سرفه و عطسه

◀ سازماندهی دانش‌آموزان در تیم‌های بهداشتی‌اران و تقویت سیستم خودکنترلی دانش‌آموزی مدارس

◀ اطلاع‌رسانی پیوسته به دانش‌آموزان (در صبحگاه‌ها، در سرکلاس‌های درس توسط

آموزگاران و دبیران محترم و تهیه و توزیع محتوی آموزشی مکتوب مانند پوستر، پمفلت، تراکت و...)

◀ توجیه پیوسته دانش‌آموزان در استفاده سالم و ایمن از وسایل نقلیه عمومی به‌ویژه در ساعات

پیک مسافر و تراکم جمعیت در وسایل عمومی (مانند اتوبوس، مینی‌بوس و قطار شهری)

◀ انجام غربالگری روزانه و قبل از ورود دانش‌آموزان به مدرسه و منع دانش‌آموزان و کارکنان با

علائم سرماخوردگی و یا مشکوک به ابتلای به آنفلوآنزا از حضور در کلاس درس و محیط آموزشگاه و

ارجاع آنها به مراکز بهداشتی - درمانی و رعایت سیر قانونی برای حضور مجدد آنها به آموزشگاه و

لزوم ارائه گواهی پزشک و یا مرکز درمانی معتبر مبنی بر سلامتی و تندرستی کامل و عدم وجود خطر

واگیری برای سایرین (رعایت مدت زمان سیر بهبودی و واگرداری بیماری)

تذکره: حداقل علائم موردنظر جهت غربالگری سریع و جلوگیری از ورود به مدرسه:

۱ - احساس گرما و تب بالا

۲ - صورت برافروخته

۳ - تعریق یا لرز

تبصره ۱: دو نوع مرخصی اختصاصی و پیشگیرانه برای کارکنان و دانش‌آموزان به‌قرار زیر

پیشنهاد می‌گردد:

الف) مرخصی اختصاصی:

توصیه می‌شود دانش‌آموزان آسیب‌پذیر شامل مبتلایان به فلج مغزی، دیالیزی، وابسته به اکسیژن، بیمارانی که با لوله غذا دریافت می‌کنند (گاواژ می‌شوند)، دانش‌آموزانی که به بیماری ریوی پیشرفته مبتلا هستند و یا دچار نقص سیستم ایمنی و یا نقایص متابولیک هستند در اوج پاندمی به مدرسه نروند.

ب) مرخصی پیشگیرانه:

در مواقعی که شدت بیماری افزایش یافته باشد (بیش از ۱۵٪ جمعیت انسانی مدرسه به سرماخوردگی مبتلا شده باشند) شرایط توسط مرکز بهداشت به آموزش و پرورش اعلام می‌گردد و طی آن می‌بایست به صورت موردی و برای مدت محدود کل مدرسه به منظور پیشگیری از همه‌گیری غیر قابل کنترل تعطیل گردد.

تبصره ۲: در اوج پاندمی می‌بایست کلیه سفرها، اردوها و گردهمائی‌ها لغو شوند.

تبصره ۳: توصیه می‌شود: در مدارس ذخیره حداقل استامینوفن و پروفن پیش‌بینی شود و تحت هیچ عنوانی آسپیرین برای تب تجویز نگردد.

تبصره ۴: در هر مدرسه‌ای حتی الامکان اطاق جداگانه‌ای جهت استقرار دانش‌آموزان و کارکنان دارای علائم سرماخوردگی تا ارجاع به منزل و مرکز بهداشتی - درمانی پیش‌بینی گردد.

تبصره ۵: توصیه می‌شود حتی الامکان به معلمان و دانش‌آموزان پرخطر (خانم‌های باردار، بیماران قلبی - ریوی مزمن، نارسایی کلیه، تالاسمی ماژور، افراد دریافت‌کننده کورتون و شیمی‌درمانی، بیماران مزمن کبدی، دیابتی‌های انسولینی در مدارس با تراکم انسانی حداکثر پانصد نفری و میزان ابتلاء ۱۰٪ به سرماخوردگی و در مدارس با تراکم انسانی بیش از پانصد نفر و میزان ابتلاء کمتر از ۱۰٪، مرخصی داده شود تا کمتر در محیط مدرسه حضور یابند.

◀ اطلاع عاجل موارد ابتلاء و یا مشکوک به ادارات و استان جهت انعکاس به ستادهای استان و

مراکز بهداشتی ذی‌ربط و اتخاذ تصمیم مناسب (وفق دستورالعمل‌های صادره از مراجع ذی‌صلاح)

◀ موظف نمودن آموزگاران به مراقبت روزانه از دانش‌آموزان خود و یادآوری نکات بهداشتی به آنها در کلاس درس و با مشاهده اولین مورد از علائم سرماخوردگی (زکام) و... مراتب را سریعاً به دفتر آموزشگاه منعکس و اقدامات لازم با هماهنگی اولیاء محترم صورت گیرد .

◀ نظر به اهمیت موضوع مهدها و پیش‌دبستانی‌های وابسته به آموزش و پرورش ، باتوجه به شرایط سنی پایین آموزش‌پذیران و نیاز به مراقبت جدی از بهداشت فردی و جمعی آنها ، مریبان موظف به مراقبت بیشتر و اطمینان از رعایت اصول بهداشتی آنان می‌باشند و با مشاهده هرگونه نمونه مشکوک ، اقدامات لازم با هماهنگی با اداره مربوطه و اولیاء را انجام نمایند .

◀ برگزاری کلاس‌های آموزشی مرتبط با آنفلوآنزای خوکی ویژه دانش‌آموزان ، اولیاء و کارکنان مدارس در هفته‌های نخست آغاز فعالیت آموزشی مدارس (وفق جدول زمانی پیوست) و با رعایت سرفصل‌های مذکور در بند ۴ این دستورالعمل و تنظیم و تکمیل فرمت‌های گزارشی و ارسال به مراجع مربوطه (با رعایت سلسله مراتب مکاتباتی)

◀ مدیران و سرپرستان مراکز و مجتمع‌های آموزشی شبانه‌روزی و تربیت‌معلم که از امکانات خوابگاهی و سلف‌سرویس برخوردارند ، موظف به نظارت دقیق بر نظافت و بهداشت خوابگاهی ، سلف‌سرویس ، حمام‌ها و... و عملکرد عوامل دست‌اندرکار پخت و پز و عوامل خدماتی از جهت سلامت فردی و رعایت موازین بهداشتی و عمل صحیح به وظایف محوله

◀ مدیران و سرپرستان مراکز شبانه‌روزی و تربیت‌معلم موظف‌اند فضای مناسب خوابگاهی ایزوله‌ای را پیش‌بینی و آماده فراهم نمایند تا در صورت ابتلای هر کدام از افراد مقیم در خوابگاه که امکان عزیمت فوری به شهرستان محل سکونت‌اش نباشد ، برای مدت محدود حضور در آن مرکز ، صرفاً از فضاهای قرنطینه مذکور استفاده نمایند .

◀ مدیران مدارس موظف به رعایت کامل و دقیق کلیه دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های صادره ذی‌ربط بیماری آنفلوآنزای A ابلاغی صادره از سوی مراکز مجاز درون و یا برون سازمانی باشند .

*** * حداقل وظایف موردانتظار از مراقبین سلامت مدارس :**

۱ - مطالب آموزشی تهیه شده را در فرصت‌های مناسب به دانش‌آموزان آموزش دهند بخصوص تأکید بر شستشوی دست‌ها که اهمیت خاصی دارد .

۲ - موارد غیبت دانش‌آموزان (بعثت بیماری) را روزانه و با رعایت سلسله مراتب به ادارات مربوطه گزارش نمایند .

۳ - به محض مشاهده علائم بیماری ، دانش‌آموز مبتلا را از سایرین جدا کرده و مراتب را به مدیر مدرسه و اولیاء دانش‌آموز اطلاع داده و از آنها بخواهند دانش‌آموز را به پزشک ببرند و تا وقتی پزشک دستور حضور سرکلاس درس را نداده اجازه ندهند دانش‌آموز سرکلاس حاضر شود .

۴ - دانش‌آموز بیمار پس از بهبودی فقط با مجوز پزشک اجازه حضور در کلاس درس را دارد .

۵ - با مرکز بهداشتی درمانی مرتبط با مدرسه ارتباط برقرار کنند تا دانش‌آموزان بیمار به آن مرکز

مراجعه نمایند .

۶ - علائم بیماری شدید را به اولیاء دانش‌آموزان اعلام نموده و از آنها بخواهند چنانچه

دانش‌آموز دچار علائم شدید بیماری شد فوراً به پزشک یا بیمارستان مراجعه کنند .

۷ - از اولیاء دانش‌آموز بخواهند تا در صورت امکان ظرف ۴۸ ساعت آینده حال عمومی

دانش‌آموز را به مدرسه گزارش نمایند .

۸ - از اولیاء دانش‌آموز بیمار بخواهند که اجازه ندهند فرزندشان در مدت بیماری از منزل خارج

شود.

تبصره: در مدارس که از مراقب سلامت برخوردار نیستند وظایف متوجه مدیر یا فردی است

که ایشان مأمور می‌نمایند می‌باشد .

*** حداقل وظایف مورد انتظار از مدیران مدارس :**

۱ - برنامه‌های آموزش دانش‌آموزان برای پیشگیری از ابتلاء به آنفلوآنزا را سازمان‌دهی نمایند .

به‌گونه‌ای که موضوعات آموزشی در فرصت‌های مناسب بصورت هفتگی به اطلاع دانش‌آموزان برسد .

۲ - اطلاع‌رسانی و آموزش اولیای دانش‌آموزان را بصورت حضوری و غیرحضوری (ارسال

مطالب آموزشی به منازل) را برنامه‌ریزی و اجرا کنند و ارتباط منظم با اولیای دانش‌آموزان داشته‌باشند .

۳ - آموزش آموزگاران و دفترداران و مراقبین بهداشت را برنامه‌ریزی کنند و مسئولیت‌های

هریک از آنها را کتباً اعلام نموده و از آنها بخواهند گزارش کتبی هفتگی داشته‌باشند .

- ۴ - فردی از مسئولین مدرسه را (ترجیحاً مراقب سلامت یا دفتردار) برای ثبت موارد غیبت دانش‌آموزان تعیین نمایند و موارد افزایش ناگهانی (بیش از ۵ نفر در هر کلاس) را به آموزش و پرورش ناحیه و با رعایت سلسله مراتب مکاتباتی به مرکز بهداشتی - درمانی منطقه خود گزارش دهند .
- ۵ - از اولیای دانش‌آموزان بخواهند چنانچه فرزندشان علائم بیماری دارد قبل از هرگونه اقدامی او را نزد پزشک برده و تا زمانی که پزشک اجازه نداده باشد از فرستادن دانش‌آموز بیمار به مدرسه اکیداً خودداری نمایند .
- ۶ - با مرکز بهداشتی - درمانی منطقه خود ارتباط هفتگی و در شرایط افزایش شدید موارد بیماری ارتباط روزانه داشته باشند تا از آخرین اخبار مربوط به بیماری و همچنین دستورالعمل‌های جدید اطلاع یابند .
- ۷ - در حفظ پاکیزگی محیط مدرسه نهایت جدیت را بعمل آورند و فردی را مسئول کنترل وضعیت بهداشتی دستشویی‌ها و آب‌خوری‌ها نمایند .
- ۸ - ترتیبی اتخاذ نمایند تا پوسترهای آموزشی در تمام کلاس‌های درس به گونه‌ای نصب شود که برای دانش‌آموزان قابل استفاده باشد .
- ۹ - ترتیبی اتخاذ نمایند که صابون (حتی‌الامکان صابون مایع) و موادشوینده به اندازه کافی در مدرسه موجود بوده و هیچگونه کمبودی در رابطه با دسترسی به این مواد وجود نداشته باشد .
- ۱۰ - قبل و بعد از اتمام کلاس‌های درس باید پنجره‌های کلاس حداقل به مدت دو ساعت باز باشد تا از تهویه مناسب برخوردار باشد .
- در هر فرصتی پنجره‌های کلاس درس باز باشد مگر در شرایطی که سرمای بیرون مانع این اقدام باشد .
- ۱۱ - لیستی از دانش‌آموزانی که در معرض ابتلای به فرم‌های شدید بیماری هستند تهیه کنند . (مبتلایان به آسم و سایر بیماری‌های مزمن ریوی - مبتلایان به بیماری‌های قلبی - نارسایی کلیه - دیابت - مبتلایان به سرطان - کودکانی که داروهای سرکوبگر سیستم ایمنی مصرف می‌کنند - چاقی شدید - مبتلایان به بیماری تالاسمی و کم‌خونی داسی‌شکل (این دانش‌آموزان به مراقبت بیشتری نیاز دارند و بمحض مشاهده اولین علائم بیماری باید به منزل فرستاده شده و از والدین آنها بخواهند که بیمار را نزد پزشک ببرند و اهمیت موضوع را به والدین گوشزد نمایند .)
- ۱۲ - از والدین دانش‌آموزان در معرض خطر بخواهند تا در اولین روزهای سال تحصیلی به محض در دسترس قرار گرفتن واکسن آنفلوآنزای فصلی ، جهت تزریق این واکسن برای فرزند خود اقدام کنند .

*** * حدافل نکاتی که دانش آموزان باید بدانند :**

- علائم بیماری آنفلوانزا (تب بالای $38/5^{\circ}$ ، سرفه، گلودرد، سردرد و آبریزش بینی) است.
- استفاده از دستمال در هنگام سرفه و عطسه الزامی است (هر دانش آموزی با خود دستمال داشته باشد)
- چنانچه دانش آموزی دستمال نداشته باشد در اختیار او قرار دهند و این موضوع رابه والدین گوشزد کنند.
- در هر فرصتی دست های خود را با آب و صابون بشویند.
- چنانچه دچار علائم بیماری شدند به آموزگار یا مراقب سلامت یا مدیریت مدرسه اطلاع دهند.
- تا وقتی پزشک اجازه نداده (بهبودی کامل) سرکلاس حضور نیابند.
- از بطری آب همکلاسی های خود استفاده نکنند.
- مداد و خودکار و سایر وسایل تحریر خود را در اختیار دیگران قرار ندهند. (این وسایل می توانند باعث انتقال عفونت به دیگران شوند)
- مطالب آموزشی مربوط به آنفلوانزا را در اختیار والدین خود قرار دهند.
- اگر مبتلا به بیماری مثل آسم و... باشند همان ابتدای سال بیماری خود را به اطلاع مسئولین مدرسه برسانند.

*** * حدافل نکاتی که والدین دانش آموزان باید بدانند :**

- ☞ هرچند که آنفلوانزا یک بیماری ساده است و اغلب بدون آنکه نیاز به درمان دارویی خاص داشته باشد تنها با مراقبت های ساده بهبود پیدا می کند اما لازم است چنانچه فرزند آنها دچار علائم بیماری (تب بالای $38/5^{\circ}$ - سرفه - گلودرد - سردرد و آبریزش بینی) شد به منظور جلوگیری از همه گیری در اسرع وقت او را نزد پزشک ببرند و تا وقتی پزشک اجازه نداده از فرستادن او به مدرسه اکیداً خودداری کنند.
- ☞ از فرزندان خود بخواهند دستهای خود را با آب و صابون شستشو داده و همیشه دستمال به همراه داشته و در هنگام سرفه و عطسه آن را جلوی دهان و بینی خود بگیرند.
- ☞ چنانچه فرزند شما مبتلا به بیماری (آسم و سایر ناراحتی های ریوی و قلبی، نارسائی کلیه، تالاسمی و هر نوع اختلال خونی است) در اولین فرصت به مسئولین مدرسه اطلاع دهید.

**** هشدار و کلام آخر :**

بدیهی است هرگونه تساهل و یا تسامح در مراقبت‌های بهداشتی می‌تواند منجر به بروز همه‌گیری در مدارس و عواقب وخیم آن در سطح کشور گردد و کوتاهی در این امر از هیچ کس و یا کسانی قابل گذشت نخواهد بود. لذا لازم است توصیه مؤکد گردد که دقت جدی و کامل در مراقبت و پیشگیری و رعایت موازین بهداشتی بعمل آید و ریاست محترم سازمان و معاونت بهداشتی مراکز بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول اجرا و نظارت بر انجام صحیح مفاد دستورالعمل خواهند بود و مقرر فرمائید گزارش اقدامات آن استان بصورت ماهانه و گزارشات فوری و آنی جداگانه و در اسرع وقت و به صورت تفکیک به معاونت پرورشی دفتر سلامت و پیشگیری وزارت آموزش و پرورش و معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ارسال گردد.

دکتر سیدحسین امامی رضوی

معاون سلامت

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دکتر علی اصغر یزدانی

معاون پرورشی و تربیت بدنی

وزارت آموزش و پرورش

جدول و سطوح و زمانبندی کارگاه‌های آموزشی بهداشتی

ردیف	سرفصل‌های آموزشی	حیطه آموزشی	تاریخ اجرا و فاصله زمانی	مدت زمان آموزشی
۱	مذکور در بند ۴ دستورالعمل اجرایی پیشگیری و کنترل آنفلوانزا	رؤسای ادارات - مدیران آموزشگاه‌ها و مراکز شبانه‌روزی به مراقبین سلامت مدارس	۸۸/۶/۱۵ لغایت ۸۸/۶/۲۰	۴ ساعت مفید
۲	مذکور در بند ۴ دستورالعمل اجرایی پیشگیری و کنترل آنفلوانزا	سایر کارکنان سازمان و ادارات شهرستان‌ها و مناطق آموزگاران و دبیران مدارس	۸۸/۶/۲۱ لغایت ۸۸/۶/۲۵	۴ ساعت مفید
۳	سرفصل‌های مذکور در بند ۴ دستورالعمل اجرایی و بهداشت محیط و تغذیه	کلیه خدمتگزاران و سرایدارها در ادارات و مدارس	۸۸/۶/۲۶ لغایت ۸۸/۶/۳۰	۴ ساعت مفید
۴	سرفصل‌های مذکور در بند ۴ دستورالعمل اجرایی	کلیه دانش‌آموزان به تفکیک مقاطع در درون مدارس	۸۸/۷/۴ لغایت ۸۸/۷/۱۶	۲ ساعت مفید
۵	سرفصل‌های مذکور در بند ۴ دستورالعمل به‌اضافه آموزش بهداشت خانواده	اولیای دانش‌آموزان	۸۸/۷/۱۸ لغایت ۸۸/۸/۲	۲ ساعت مفید

- ۱ - کلیه آموزش‌ها با همکاری مشترک آموزش و پرورش و مراکز دانشگاهی استان صورت گیرد.
- ۲ - وفق هماهنگی مقرر گردیده که تأمین اساتید و محتوی آموزشی بعهده مراکز دانشگاهی و برنامه‌ریزی مدیریت و تأمین فضا و... بعهده ادارات آموزش و پرورش استان می‌باشد.
- ۳ - گزارش کامل انجام آموزش در هر مرحله را بلافاصله تنظیم و به دفاتر مربوطه در وزارتخانه‌های تابعه (آموزش و پرورش و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) ارسال گردد.
- ۴ - شرکت افراد مذکور در حیطه آموزش‌پذیر الزامی و در ارزشیابی عملکرد آموزشی و اداری لحاظ شود.

لذا شایسته‌است اطلاع‌رسانی سریع انجام و از مشوق‌های مؤثر نیز می‌توان استفاده کرد.

*** فرم‌های پیوستی :**

۱ - فرم شماره (۱) مربوط به گزارش مربیان و مدیران آموزشگاه‌ها به دواير و مناطق می‌باشد که بصورت ماهانه تنظیم و ارسال می‌گردد .

۲ - فرم شماره (۲) مربوط به گزارش کارشناسی بهداشت و رؤسای مناطق به کارشناس مسئول سلامت و پیشگیری سازمان می‌باشد که پس از دریافت فرم شماره (۱) تنظیم و سریعاً و در اولین فرصت به سازمان ارسال می‌شود.

۳ - فرم شماره (۳) مربوط به جمع‌بندی کارشناس مسئول سلامت و پیشگیری استان و ارسال نهایی به دفتر سلامت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی وزارت آموزش و پرورش می‌باشد که در پی دریافت کامل فرم شماره (۲) صورت می‌گیرد .

تذکره ۱: کلیه فرم‌ها محرمانه تلقی می‌شود و رعایت سلسله مراتب مکاتباتی و خودداری از بیان خودسر آمار به نهادها و مراکز و افراد غیرمرتبط به منظور جلوگیری از سوء استفاده و ایجاد جو روانی غیرسالم و کاذب اجتماعی ضروری است .

تذکره ۲: کلیه فرم‌ها می‌بایست ، به دقت و به درستی تنظیم و از گزارشات غیرموثق و خلاف واقع جداً خودداری شود .

تذکره ۳: کلیه فرم‌ها حتماً حاوی مشخصات دقیق تنظیم‌کننده و امضاء و تاریخ بوده و فرم شماره (۱) حتماً ممهور به مهر آموزشگاه باشد .

** صحرمانه **

بسمه تعالی

وزارت آموزش و پرورش

استان :

منطقه / ناحیه / شهرستان :

نام آموزشگاه :

نوع آموزشگاه : دختر پسر

مقطع تحصیلی :

فرم آمار بیماری آنفلوآنزای (حیوانی - انسانی)

سال تحصیلی .....

فرم شماره ۱

بوش و اکسیناسیون	تعداد	تعداد موارد فوت	تعداد موارد بستری	تعداد بیماران		تعداد موارد مشکوک/ارجاع شده	تعداد دانش آموزان معاینه شده		مقطع تحصیلی
				آنفلوآنزای حیوانی	آنفلوآنزای انسانی		روستایی	شهری	
کارکنان									

جدول توزیع وسایل کمک آموزشی و پیشگیری :

تعداد	اقلام کمک آموزشی
	مقدار پمفلت آموزشی توزیع شده
	جزوات آموزشی توزیع شده
	پوستر آموزشی
	فیلم آموزشی
	سایر موارد

تعداد افراد آموزش دیده :

مدارس روستایی		مدارس شهری	
دانش آموزان	کارکنان	دانش آموزان	کارکنان
جمع کل :		جمع کل :	

نام و نام خانوادگی مسئول آموزشگاه :

امضاء

تاریخ تنظیم :

امضاء

نام و نام خانوادگی :

(مربی بهداشت)

فرم آمار بیماری آنفلوآنزای (حیوانی - انسانی)

سال تحصیلی ..... :۲

فرم شماره ۲

پوشش و اکسیناسیون	تعداد	تعداد موارد فوت	تعداد موارد بستری	تعداد بیماران		تعداد موارد مشکوک کارجاع شده	تعداد دانش آموزان معاینه شده		مقطع تحصیلی
				آنفلوآنزای حیوانی	آنفلوآنزای انسانی		روستایی	شهری	
کارکنان									ابتدایی (دختر)
									ابتدایی (پسر)
									راهنمایی (دختر)
									راهنمایی (پسر)
									متوسطه (دختر)
									متوسطه (پسر)
									جمع کل

جدول توزیع وسایل کمک آموزشی و پیشگیری :

تعداد	اقدام کمک آموزشی
	مقدار بچفلت آموزشی توزیع شده
	جزوات آموزشی توزیع شده
	بوستر آموزشی
	فیلم آموزشی
	سایر موارد

نام و نام خانوادگی کارشناس مسئول

سلامت و پیشگیری شهرستان

تاریخ :

امضاء :

تعداد افراد آموزش دیده :

مدارس شهری		مدارس روستایی	
والدین	کارکنان	والدین	کارکنان
جمع کل :		جمع کل :	

